

Kurzus megnevezése: Klasszikus magyar irodalom
Kurzus megnevezése angolul: Classic Hungarian Literature
Kurzus kódja: OT-MAGY-230
A tételsor érvényessége: 2020 őszi szemesztertől

A jegyszerzés módja: **SZÓBELI VIZSGA**, melyet egy szövegismeretet felmérő **BEUGRÓ TESZT** előz meg

Követelmények:

A vizsga előfeltétele egy írásban kitöltött szövegismereti teszt legalább 50%-os eredménnyel való teljesítése. **A kötelező szövegek az egyes tételekhez megadott olvasmányok.**

A kurzust szóbeli vizsga zárja. A szóbeli vizsgán az alábbi 12 témakör tételként funkcionál. A vizsga értékelési szempontjai a húzott tétel kapcsán:

1. a tematikában megadott szerzők megjelölt művéről/műveiről friss olvasmányélmény (ha valaki teljesítette a beugró tesztet, nem jelenti azt, hogy a szóbeli vizsgán az oktató nem ellenőrzi az olvasmányok ismeretét!)

2. az adott szöveg szakmai-irodalomtörténeti értelmezése, a tétel egészének összefüggéseibe kapcsolása, melyhez szükséges:

- az előadáson elhangzottak ismerete

- SZILÁGYI Márton – VADERNA Gábor, *A klasszikus magyar irodalom (kb. 1750-től kb. 1900-ig) = Magyar irodalom*, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2010, 312–637. (A vonatkozó fejezetek ismerete.)

- *A magyar irodalom története*, I–II, főszerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Bp., Gondolat, 2007. (Internet: <<http://irodalom.oszk.hu/villanyспенot/>> A vonatkozó fejezetek ismerete.)

3. Az előadások anyaga.

Kurzus leírása, tematikája:

A tantárgy a felvilágosodás korától a 19–20. század fordulójáig foglalja magába irodalmunk történetét. Áttekinti a neoklasszicizmus, a szentimentalizmus, a romantika, a realizmus és a kezdődő modernitás irányzatait, műfaji jellegzetességeit, esztétikai-kritikai törekvéseit. Nagy súlyt helyez a magyar irodalmi kánon centrumába tartozó életműveknek és alkotásoknak értelmezésére. Fontosnak tartja a komparatiztikai szempontok érvényesítését. Az olvasáskultúránkat lényegesen meghatározó klasszikus szövegek vizsgálata során hozzásegíti a hallgatókat a tudományos elemzéshez nélkülözhetetlen interpretatív készségek elmélyítéséhez, az esztétikai receptivitás szakmai feltételeinek tudatosításához és módszertani gazdagításához. A nyelvi-poétikai sajátosságok analízise mellett kitér az irodalom intézményes feltételeire, szociológiai és művelődéstörténeti vonatkozásaira.

Tételsor:

1. Magyar nemzeti eposzok – kísérletek nemzeti narratíva megalkotására

Kötelező szövegek:

- VÖRÖSMARTY Mihály, *Zalán futása* (1. ének, 5. ének, 7–10. ének)

- ARANY János, *Buda halála*

Ajánlott szövegkiadások:

- VÖRÖSMARTY Mihály, *Nagyobb epikai művek I*, s. a. r. HORVÁTH Károly – MARTINKÓ András, Bp., Akadémiai, 1963 (Vörösmarty Mihály Összes Művei, 4).

- ARANY János, *Kevháza: Buda halála: A hun trilógia töredékei*, s. a. r. VOINOVICH Géza, Bp.,

Akadémiai, 1953 (Arany János Összes Művei, IV).

Ajánlott szakirodalom:

- MARTINKÓ András, *A „földi menny” eszméje Vörösmarty életművében* = Uő., *Teremtő idők*, Bp., Szépirodalmi, 1977, 172–222.
- NÉMETH G. Béla, *Kérdések a Buda halála körül* = Uő., *Századutóról – századelőről: Irodalom- és művelődéstörténeti tanulmányok*, Bp., Magvető, 1985 (Elvek és Utak), 7–39.
- SZÖRÉNYI László, *Epika és líra Arany életművében* = Uő., *„Multaddal valamit kezdeni”*: *Tanulmányok*, Bp., Magvető, 1989 (JAK Füzetek, 45), 164–207.
- SZÖRÉNYI László, *„...s hű a’ haladékony időhöz”*: *Kompozíció és történelemszemlélet a Zalán futásában* = Uő., *„Multaddal valamit kezdeni”*: *Tanulmányok*, Bp., Magvető, 1989 (JAK Füzetek, 45), 36–84.
- S. VARGA Pál, *Retorika, transzcendencia és tragikum a Buda halálában*, It, 2012/1, 3–26.
- GERE Zsolt, *Szebb idők: Vörösmarty epikus korszakának rétegei*, Bp., Argumentum, 2013 (Irodalomtörténeti füzetek).

2. Vígeposzok, komikus verses elbeszélés

Kötelező szövegek:

- FAZEKAS Mihály, *Lúdas Matyi*
- PETŐFI Sándor, *A helység kalapácsa*
- ARANY János, *A nagyidai cigányok*

Ajánlott szövegkiadások:

- FAZEKAS Mihály *Összes művei*, I–II, s. a. r. JULOW Viktor – KÉRY László, Bp., Akadémiai, 1955. (Jó szövegkiadás még: FAZEKAS Mihály, *Lúdas Matyi: Válogatott művek*, kiad. SZILÁGYI Márton, Bp., Osiris, 2000.)
- PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1844. január–augusztus*, s. a. r. KISS József – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Bp., Akadémiai, 1983 (Petőfi Sándor Összes Művei, II).
- ARANY János, *Elbeszélő költemények*, s. a. r. VOINOVICH Géza, Bp., Akadémiai, 1952 (Arany János Összes Művei, III).

Ajánlott szakirodalom:

- FRIED István, *„Példádon okúljanak a késő unokák”*: *A helység kalapácsa mint paródia*, *Irodalomtörténet*, 1987/2, 224–256.
- MÁRTON László, *Parlagok múzsája: Arany János: A nagyidai cigányok* = Uő., *Az áhítatos ember gép*, Pécs, Jelenkor, 1999, 81–86.
- MILBACHER Róbert, *„...földben állasz mély gyököddel...”*: *A magyar irodalmi népiesség genezisének akkulturációs metódusa és pórias hagyományának vázlatja*, Bp., Osiris, 2000 (Doktori Mestermunkák).
- SZILÁGYI Márton, *Kegyelem és erőszak: Fazekas Mihály Lúdas Matyija* = Uő., *Határpontok*, Bp., Ráció, 2007, 164–182.

3. Elbeszélő költemények és verses regények

Kötelező szövegek:

- PETŐFI Sándor, *János vitéz*
- ARANY János, *Toldi*
- ARANY László, *A délibábok hőse*

Ajánlott szövegkiadások:

- ARANY János, *Az elveszett alkotmány: Toldi: Toldi estéje*, s. a. r. VOINOVICH Géza, Bp., Akadémiai, 1951 (Arany János Összes Művei, III). (Jó szövegkiadás még: ARANY János *összes költeményei*, I–II., kiad. SZILÁGYI Márton, Bp., Osiris, 2003.)
- PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1844. szeptember – 1845. július*, s. a. r. KISS József – KERÉNYI Ferenc – MARTINKÓ András – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Bp., Akadémiai, é. n. [1997] (Petőfi Sándor Összes Művei, III).
- ARANY László, *A délibábok hőse*, utószó DOMOKOS Mátyás, Bp., Osiris, 1999 (Milleniumi Könyvtár, 17).

Ajánlott szakirodalom:

- SZÉLES Klára, *Vajda János*, Bp., Gondolat, 1982 (Nagy Magyar Írók).
- IMRE László, *A magyar verses regény*, Bp., Akadémiai, 1990 (Irodalomtörténeti Könyvtár, 39), 137–155.
- DÖMÖTÖR Ákos – KERÉNYI Ferenc, *A János vitéz egyetemes mesemotívumairól*, Irodalomtörténeti Közlemények, 1994, 375–380.
- Z. KOVÁCS Zoltán, *A „belső kritika” horizontja: A magyar verses regény fejlődéstörténeti megközelítésének lehetőségei = Nympholeptusok: Test, kánon, nyelv és költőiség problémái a 18–19. században*, szerk. SZÜCS Zoltán Gábor – VADERNA Gábor, L'Harmattan, Bp., 2004 (Dayka Könyvek, 2), 303–314.
- Z. KOVÁCS Zoltán, *Verses regény, humoros etika: a Délibábok hőse értelmezésének etikai összetevőiről*, It, 2008/1, 52–70.
- MILBACHER Róbert, *Arany János és az emlékezet balzsama: Az Arany-hagyomány a magyar kulturális emlékezetben*, Bp., Ráció, 2009 (Ligatura), 169–197.
- SZILÁGYI Márton, *„Köszönöm az Isten gazdag kegyelmének”: Arany János: Toldi = Uő, Hagyománytörések: Tanulmányok az 1840-es évek magyar irodalmáról*, Bp., Ráció, 2016, 175–190.

4. Napló- és levélregény, a kispróza kezdetei

Kötelező szövegek:

- *Fanni' hagyományai*
- KÖLCSEY Ferenc, *A' Vadászlak*
- PETŐFI Sándor, *A hóhér kötele*

Ajánlott szövegkiadások:

- *Első folyóirataink: Uránia*, szerk. SZILÁGYI Márton, Debrecen, Kossuth Egyetemi, 1999 (Csokonai Könyvtár: Források, 6), 68–71; 179–191; 260–280. (Interneten: <http://ganymedes.lib.unideb.hu:8080/dea/bitstream/2437/.../CSKF06.pdf>)
- KÖLCSEY Ferenc, *Szép-prózai művek*, s. a. r. SZILÁGYI Márton, Bp., Universitas, 1998 (Kölcsey Ferenc Minden Munkái).
- PETŐFI Sándor *Szép-prózai és drámai művei*, s. a. r. VARJAS Béla, Bp., Akadémiai, 1952 (Petőfi Sándor Összes Művei, IV), 11–92.

Ajánlott szakirodalom:

- SZILÁGYI Márton, *Kármán József és Pajor Gáspár Urániája*, Debrecen, Kossuth Egyetemi, 1998 (Csokonai Könyvtár, 16).
- NÉMETH G. Béla, *A koraromantikus elbeszélés mesterpéldája: Kölcsey: A' vadászlak*, Irodalomtörténeti Közlemények, 2000/5–6, 745–750.
- DEVESCOVI Balázs, *Kísértetek A' vadászlakban = klasszikus – magyar – irodalom – történet:*

Tanulmányok, szerk. DAJKÓ Pál, LABÁDI Gergely, Szeged, k. n., 2003 (Tiszatáj könyvek), 361–382.

- MARGÓCSY István, *A hóhér kötele* = Uő, *Petőfi-kísérletek: Tanulmányok Petőfi Sándor életművéről*, Pozsony, Kalligram, 2011, 222–230.

- LACZHÁZI Gyula, *Társiasság és együttérzés a felvilágosodás magyar irodalmában*, Bp., Ráció, 2014, 154–181.

- SZILÁGYI Márton, *A bosszú műve: Petőfi Sándor: A hóhér kötele* = Uő, *Hagyománytörések: Tanulmányok az 1840-es évek magyar irodalmáról*, Bp., Ráció, 2016, 126–156.

- BÓDI Katalin, „Édes melankólia”: *A Fanni hagyományai emberképéről*, *Studia Litteraria* 58, 2019/3-4, 59–72. <<https://ojs.lib.unideb.hu/studia/issue/view/536>>

5. A történelmi narratívaképzés

Kötelező szövegek:

- JÓSIKA Miklós, *Abafi*

- KEMÉNY Zsigmond, *Özvegy és leánya*

Ajánlott szövegkiadások:

- JÓSIKA Miklós, *Abafi: II. Rákóczi Ferenc: Regények*, s. a. r. WÉBER Antal, Bp., Szépirodalmi, 1960 (Magyar Klasszikusok).

- KEMÉNY Zsigmond, *Özvegy és leánya*, I–II. kötet, Pest, Emich Gusztáv, 1855; KEMÉNY Zsigmond, *Özvegy és leánya*, III. kötet, Pest, Pfeifer Ferdinánd, 1857. Könnyebben hozzáférhető, megbízható szöveg: KEMÉNY Zsigmond, *Özvegy és leánya*, szerk. utószó, jegyz. SZABÓ József, Bp., Szépirodalmi, 1967 (Kemény Zsigmond művei).

Ajánlott szakirodalom:

- HITES Sándor, *Még dadogtak, amikor ő megszólalt: Jósika Miklós és a történelmi regény*, Bp., Universitas, 2007 (Irodalomtörténeti könyvtár), 23–150.

- BÉNYEI Péter, *A történelem és a tragikum vonzásában: A történelmi regény műfaji változatai és a tragikum kérdései Kemény Zsigmond írásművészetében*, Debrecen, Kossuth Egyetemi, 2007 (Csokonai Könyvtár, 39), 318–366.

- SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Kemény Zsigmond*, Pozsony, Kalligram, 2007 (Szegedy-Maszák Mihály válogatott munkái).

- *A sors kísértései: Tanulmányok Kemény Zsigmond munkásságáról születésének 200. évfordulójára*, szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Bp., Ráció, 2014.

6. Az anekdotikus regény

Kötelező szövegek:

- JÓKAI Mór, *Egy magyar nábob*

- MIKSZÁTH Kálmán, *Szent Péter esernyője*

Ajánlott szövegkiadások:

- JÓKAI Mór, *Egy magyar nábob*, I–II. kötet, s. a. r. SZEKERES László, Bp., Akadémiai, 1962 (Jókai Mór Összes Művei: Regények, 5–6).

- MIKSZÁTH Kálmán, *Szent Péter esernyője*, s. a. r. BISZTRAY Gyula, Bp., Akadémiai, 1957 (Mikszáth Kálmán Összes Művei 7: Regények és nagyobb elbeszélések VII: 1895).

Ajánlott szakirodalom:

- EISEMANN György, *Mikszáth Kálmán*, Bp., Korona, 1998 (Klasszikusaink), 59–66.

- HORVÁTH Kornélia, *Elbeszélői hang és metaforizációs folyamat: A bábaszéki intelligencia funkciója a Szent Péter esernyőjében = A XIX. század vonzásában: Tanulmányok T. Erdélyi Ilona tiszteletére*, szerk. KICZENKO Judit, THIMÁR Attila, Piliscsaba, 2001, 74–95.
- HAJDU Péter, *1854: Az anekdota mint a magyar élet tükré = A magyar irodalom története II: 1800-tól 1919-ig*, főszerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály – VERES András, Bp., Gondolat, 2007. (Internet: <<http://irodalom.oszk.hu/villanyspenot/>>)
- T. SZABÓ Levente, *Mikszáth, a kételkedő modern: Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában*, Bp., L'Harmattan, 2007 (Ligatura).
- SZAJBÉLY Mihály, *Jókai Mór (1825–1904)*, Pozsony, Kalligram, 2010 (Magyarok Emlékezete), 148–157.
- VADERNA Gábor, *Párhuzamos történetek: Egy magyar nábob = Jókai & Jókai: Tanulmányok*, szerk. HANSÁGI Ágnes, HERMANN Zoltán, Bp., L'Harmattan, 2013 (Károli könyvek), 193–218.
- HANSÁGI Ágnes, *Tárca – regény – nyilvánosság: Jókai Mór és a magyar tárcaregény kezdetei*, Bp., Ráció, 2014 (Ráció–Tudomány, 19).
- TAKÁTS József, *A regénytől az allegóriáig: Az Egy magyar nábob esete = „Szirt a habok közt”: Tanulmányok Imre László 70. születésnapjára*, szerk. BÉNYEI Péter, GÖNCZY Monika, S. VARGA Pál, Debrecen: Debreceni Egyetemi, 2014, 350–355.

7. Kispróza a századvégen

Kötelező szövegek:

- MIKSZÁTH Kálmán, *A jó palócok*
- TÖMÖRKÉNY István, *Megöltek egy legényt*
- PETELEI István, *Árva Lotti*
- AMBRUS Zoltán, *A gyanú*
- GOZSDU Elek, *Mea culpa*

Ajánlott szövegkiadások:

- MIKSZÁTH Kálmán, *Elbeszélések: A tót atyafiak: A jó palócok*, s. a. r. BISZTRAY Gyula, Bp., Akadémiai, 1968 (Mikszáth Kálmán Összes Művei, 32: Elbeszélések, VI).
- TÖMÖRKÉNY István, *A tengeri város: Elbeszélések 1885–1896*, s. a. r. CZIBOR János, Bp., Szépirodalmi, 1956.
- PETELEI István *Összes novellái, Szerzői kötetek*, I–II. kötet, s. a. r. TÖRÖK Zsuzsa, Debrecen, Kossuth Egyetemi, 2007 (Csokonai Könyvtár: Források, 13).
- AMBRUS Zoltán, *A gyanú*, vál., szöveggond. FALLENBÜCHL Zoltán, Bp., Szépirodalmi, 1981, 5–59.
- GOZSDU Elek novelláinak mindezülig nem jelent meg összkiadása. A feladott novella megtalálható szinte az összes válogatáskötetben.

Ajánlott szakirodalom:

- DOBOS István, *Alaktan és értelmezéstörténet: Novellatípusok a századforduló magyar irodalmában*, Debrecen, Kossuth Egyetemi, 1995 (Csokonai Könyvtár, 4).
- EISEMANN György, *Mikszáth Kálmán*, Bp., Korona, 1998 (Klasszikusaink).
- HAJDU Péter, *Csak egyet, de kétszer: A Mikszáth-próza kérdései*, Bp.–Szeged, Gondolat–Pompeji, 2005 (deKON-KÖNYVEK, 32).
- POZSVAI Györgyi, *Az anekdotikus hagyományok önironikus felülírása = Induló modernség – kezdődő avantgárd*, szerk. BEDNANICS Gábor – EISEMANN György, Bp., Ráció, 2006 (Ráció–Tudomány, 5), 161–188.
- T. SZABÓ Levente, *Mikszáth, a kételkedő modern: Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában*, Bp., L'Harmattan, 2007 (Ligatura).

- BENGI László, *Az értelmezés ambivalenciája Gozdu Elek elbeszéléseiben*, Alföld, 2015/9, 74–82.

- *Tömörkény 150: Tanulmányok a 150 éve született Tömörkény István tiszteletére*, szerk. BENE Zoltán, Szeged, 2016.

8. Lírai hagyományok a 18. század végén, 19. század elején (Csokonai, Berzsenyi, Kölcsey, Vörösmarty)

Kötelező szövegek:

- CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Az estve; Újlesztendei gondolatok; Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz; Halotti versek; Lilla* (FIGYELEM! Az egész ciklus!)

- BERZSENYI Dániel, *Osztályrészem; Horác; A halál; Búcsúzás Kemenesaljától; Levéltöredék barátnémhoz; A közelítő tél; A magyarokhoz (Forr a világ...); Fohászkodás; A magyarokhoz (Romlásnak indult...); Életfilozófia; A temető; Gróf Mailáth Jánoshoz; A poesis hajdan és most*

- KÖLCSEY Ferenc, *Ideál; Genius száll; Elfajtottás; Hymnus; Vanitatum vanitas; Zrínyi éneke; Huszt; Zrínyi második éneke*

- VÖRÖSMARTY Mihály, *Az elhaló remény; Alku a természettel; Szép Ilonka; Szózat; Késő vágy; A Guttenberg-albumba; Liszt Ferenchez; Az élő szobor; Az úri hölgyhöz; Fóti dal; Ábránd; A merengőhöz; Keserű pohár; Gondolatok a könyvtárban; Az emberek; Országháza; Előszó; A vén cigány*

Ajánlott szövegkiadások:

- BERZSENYI Dániel *Költői művei*, s. a. r. MERÉNYI Oszkár, Bp., Akadémiai, 1979 (Berzsenyi Dániel Összes Művei, I).

- CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Lilla*, s. a. r. DEBRECZENI Attila, [Bp.], Ikon, 1996 (Matúra – Klasszikusok). (Figyelem! A Csokonai-összkiadások többnyire nem tartalmazzák egyben a ciklust, csak széttagolva.)

- KÖLCSEY Ferenc, *Versek és versfordítások*, s. a. r. SZABÓ G. Zoltán, Bp., Universitas, 2001 (Kölcsey Ferenc minden munkái).

- VÖRÖSMARTY Mihály, *Kisebb költemények I: 1826-ig*, s. a. r. HORVÁTH Károly, Bp., Akadémiai, 1960 (Vörösmarty Mihály Összes Művei).

- VÖRÖSMARTY Mihály, *Kisebb költemények II: 1827–1839*, s. a. r. HORVÁTH Károly, Bp., Akadémiai, 1960 (Vörösmarty Mihály Összes Művei).

- VÖRÖSMARTY Mihály, *Kisebb költemények III: 1840–1855*, s. a. r. TÓTH Dezső, Bp., Akadémiai, 1962 (Vörösmarty Mihály Összes Művei).

Ajánlott szakirodalom:

- CSETRI Lajos, *Nem sokaság, hanem lélek: Berzsenyi-tanulmányok*, Bp., Szépirodalmi, 1986.

- SZÖRÉNYI László, *Az elszánt: Százötven éve jelent meg a Szózat = Uő, „Multaddal valamit kezdeni”*: *Tanulmányok*, Bp., Magvető, 1989 (JAK Füzetek, 45), 85–93.

- BÉCSY Ágnes, *„Halljuk, miket mond a lekötött kalóz”*: *Berzsenyi-versek elemzése*, 2. bőv. kiadás, Bp., Korona Nova, 1998 (Műértelmezések).

- DÁVIDHÁZI Péter, *Őseinket felhozád = Uő, Per passivam resistantiam: Változatok hatalom és írás témájára*, Bp., Argumentum, 1998, 123–143.

- DEBRECZENI Attila, *Csokonai, az újrakezdések költője: A felvilágosult szemléletmód fordulata az életműben*, 3. kiad., Debrecen, Kossuth Egyetemi, 1998 (Csokonai Könyvtár, 1).

- *Vörösmarty és a romantika*, szerk. TAKÁTS József, Pécs – Bp., Művészetek Háza – OSZMI, 2001.

- LACZHÁZI Gyula, *Társiasság és együttérzés a felvilágosodás magyar irodalmában*, Bp., Ráció, 2014, 182–204.

- MILBACHER Róbert, „Hazádhhoz mint szemedhez”: A Szózat kötelesség-ethosáról = Uő, Babel agoráján. Esszék, tanulmányok a nemzeti irodalomról, Pécs, Pannónia Könyvek, 2015, 49–71.
- MILBACHER Róbert, „A felébredt nemzet ebben az énekben magára lelt”. A Hymnus „nemzetiesítésének” folyamatáról = Uő, Babel agoráján. Esszék, tanulmányok a nemzeti irodalomról, Pécs, Pannónia Könyvek, 2015, 24–48.
- VADERNA Gábor, *A költészet születése: A magyarországi költészet társadalomtörténete a 19. század első évtizedeiben*, Bp., Universitas, 2017.

9. Petőfi Sándor és Arany János költészete

Kötelező szövegek:

- PETŐFI Sándor, *A borozó; Hazámban; Befordultam a konyhára...; Temetésre szól az ének...; A virágnak megtiltani nem lehet...; Füstbe ment terv; Egy estém otthon; Megy a juhász számaron...; Az Alföld; A tintásüveg; Mért nem születtem ezer év előtt?; A természet vadvirága; A magyar nemzet; Ha életében...; Játszik öreg földünk; A világ és én; Költő lenni vagy nem lenni; A négyökrös szekér; Éj van...; A világtól elvonulva...; Fa leszek, ha...; Ha az Isten...; Az utolsó ember; Álmaim; Az örült; Annyit sem ér az élet...; Mögöttem a múlt...; Viseld egyformán...; Itt állok a róna közepén...; Mi a dicsőség?...; A bánat? egy nagy óceán; Az ember ugyan hova lesz?...; Elmém ezen sokat gondolkodik...; Hány csepp van az óceánban...; Főséges éj!; Igazság! alszol?; Az álom...; E gazdag úr...; Sors, nyiss nekem tért...; Dalaim; Nem ért engem a világ...; Reszket a bokor, mert...; Egy gondolat bánt engemet...; Ha férfi vagy, légy férfi...; [Szabadság, szerelem!]; Palota és kunyhó; A XIX. század költői; A Tisza; A nép nevében; Világosságot!; Falu végén kurta kocsmá...; Beszél a fákkal a bús őszi szél...; Szeptember végén; Vasúton; A puszta télen; Anyám tyúkja; [Dicsőséges nagyurak...]; Nemzeti dal; Föltámadott a tenger; Miért kísérsz...; Kiskunság; Itt benn vagyok a férfikor nyarában...; Ezernyolcszáznegyvennyolc, te csillag; Szeretlek, kedvesem; Akasszátok föl a királyokat!; Európa csendes, újra csendes...; Pacsirtaszót hallok megint; Szörnyű idő*
- ARANY János, *A rab gólya; Ágnes asszony; Bor vitéz; Szondi két apródja; A walesi bárdok; Letésem a lantot; Őszel; Családi kör; Kertben; Visszatekintés; A lejtőn; Az örök zsidó; Vojtina ars poétikája; Juliska sírkövére; Juliska emlékezete*

Ajánlott szövegkiadások:

- PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1838–1843*, s. a. r. KISS József – MARTINKÓ András, Bp., Akadémiai, 1973 (Petőfi Sándor Összes Művei, I).
 - PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1844. január–augusztus*, s. a. r. KISS József – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Bp., Akadémiai, 1983 (Petőfi Sándor Összes Művei, II).
 - PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1844. szeptember – 1845. július*, s. a. r. KISS József – KERÉNYI Ferenc – MARTINKÓ András – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Bp., Akadémiai, é. n. [1997] (Petőfi Sándor Összes Művei, III).
 - PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1845. augusztus – 1846*, s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Bp., Akadémiai, 2003 (Petőfi Sándor Összes Művei, IV).
 - PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1844. szeptember – 1845. július*, s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Bp., Akadémiai, 2008 (Petőfi Sándor Összes Művei, V).
- A további költeményekhez ajánljuk a kritikai kiadás szerkesztőjének népszerű kiadását: PETŐFI Sándor *Összes versei*, s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Bp., Osiris, 2001 (Osiris Klasszikusok).
- ARANY János, *Kisebb költemények*, s. a. r. VOINOVICH Géza, Bp., Akadémiai, 1951 (Arany János Összes Művei, I).

Ajánlott szakirodalom:

- GREGUSS Ágost, *A balladáról*, Pest, Emich Gusztáv, 1865.
- GREGUSS Ágost, *Arany János balladái*, Bp., Franklin-Társulat, 1877.
- HORVÁTH János, *Petőfi Sándor*, Bp., Pallas, 1922.
- BARÁNSZKY JÓB László, *Arany lírai formanyelvének fejlődéstörténeti helye*, Bp., Akadémiai, 1957 (Irodalomtörténeti Füzetek, 12).
- TURÓCZI-TROSTLER József, *Az irodalmi ballada = Uő, Magyar irodalom – világirodalom: Tanulmányok*, I–II. kötet, Bp., Akadémiai, 1961, I, 380–385.
- *Az el nem ért bizonyosság: Elemzések Arany lírájának első korszakából*, szerk. NÉMETH G. Béla, Bp., Akadémiai, 1972.
- SZÖRÉNYI László, *Epika és líra Arany életművében = Uő, „Multaddal valamit kezdeni”*: *Tanulmányok*, Bp., Magvető, 1989 (JAK Füzetek, 45), 164–207.
- KERÉNYI Ferenc, *Petőfi Sándor élete és költészete*, Bp., Osiris, 2008 (Osiris monográfiák).
- MILBACHER Róbert, *Arany János és az emlékezet balzsama: Az Arany-hagyomány a magyar kulturális emlékezetben*, Bp., Ráció, 2009 (Ligatura).
- *Szondi két apródja: A Szécsényben 2008. szeptember 26–28-án rendezett Szondi két apródja-konferencia szerkesztett és bővített anyaga*, szerk. FÜZFÁ Balázs, Szombathely: Savaria UP, 2009 (A 12 legszebb magyar vers, 3).
- MARGÓCSY István, *Petőfi-kísérletek: Tanulmányok Petőfi Sándor életművéről*, Pozsony, Kalligram, 2011.
- TARJÁNYI Eszter, *Arany János és a parodisztikus hagyomány*, Bp., Universitas 2013.
- *Tanulmányok Petőfiről: Ki vagyok én? Nem mondom meg...*, szerk. SZILÁGYI Márton, Bp., Petőfi Irodalmi Múzeum, 2014.
- MILBACHER Róbert, *Dózsa György unokája: A Nemzeti dal közösség szemléletéről = Uő, Babel agoráján. Esszék, tanulmányok a nemzeti irodalomról*, Pécs, Pannónia Könyvek, 2015, 72–93.
- SZILÁGYI Márton, *A vers napja: Petőfi Sándor: Nemzeti dal = Uő, Hagymánytörések: Tanulmányok az 1840-es évek magyar irodalmáról*, Bp., Ráció, 2016, 225–243.
- SZILÁGYI Márton, *„Mi vagyok én?”: Arany János költészete*, Bp., Kalligram, 2017.
- *„Ősszel”*: *Arany János és a hagyomány*, szerk. SZILÁGYI Márton, Bp., Universitas, 2018.

10. A századvég lírája

Kötelező szövegek:

- ARANY János, *Őszikék*
- REVICZKY Gyula versei: *Túlélek én minden csalódást; Rossz istenek; Magány; Magamról; Pán halála*
- VAJDA János versei: *Arabella; Harminc év után; Nádas tavon; Nyári éjjel; Húsz év múlva; A vaáli erdőben*
- CZÓBEL Minka versei: *A kigyó; Granuláció, Fehér farkas; Virrasztó*
- KISS József, *Influenza*
- HELTAI Jenő, *Modell*

Ajánlott szövegkiadások

- ARANY János, *Balladák: Őszikék*, szerk., szöveggond., jegyz. KERÉNYI Ferenc, [Bp.], Ikon, 1993 (Matúra. Klasszikusok, 14). (A második kiadása: 1996. FIGYELEM! Az Őszikéket az életműkiadások ömlesztve és nem ciklusként közlik!)
- REVICZKY Gyula *Összes verse: Kritikai kiadás*, I–II. kötet, s. a. r. CSÁSZTVAY Tünde, Bp., Argumentum – Országos Széchényi Könyvtár, 2007 (Források az Országos Széchényi Könyvtár Gyűjteményéből).
- VAJDA János, *Kisebb költemények: 1844–1860*, s. a. r. BARLA Gyula, Bp., Akadémiai, 1969

(Vajda János Összes Művei, I).

- VAJDA János, *Kisebb költemények: 1861–1897*, s. a. r. BOROS Dezső, Bp., Akadémiai, 1969

(Vajda János Összes Művei, II).

- CZÓBEL Minka, *Boszorkány-dalok*, vál. és utószó PÓR Péter, bev. WEÖRES Sándor, Bp., Szépirodalmi, 1974.

- KISS József *Összegyűjtött versei*, s. a. r. HEGEDŐS Mária, Bp., Argumentum, 2001.

- HELTAI Jenő *Versei*, s. a. r. GÁBOR György, Bp., Szépirodalmi, 1983⁵.

Ajánlott szakirodalom:

- PÓR Péter, *Konzervatív reformtörekvések a századforduló irodalmában: Justh Zsigmond és Czóbel Minka népiessége*, Bp., Akadémiai, 1971 (Irodalomtörténet Füzetek, 73).

- SZÉLES Klára, *Reviczky Gyula poétikája és az új magyar líra*, Bp., Akadémiai, 1976.

- SZÉLES Klára, *Vajda János*, Bp., Gondolat, 1982 (Nagy Magyar Írók).

- S. VARGA Pál, *A gondviselэшhittől a vitalizmusig: A magyar líra világképnek alakulása a XIX. század második felében*, Debrecen, Csokonai, 1994 (Csokonai Könyvtár, 2), 151–184; 211–256.

- EISEMANN György, *Szimbólum és metafizikum Komjáthy Jenő költészetében*, Bp., Széphalom Könyvműhely, 1997.

- BARTA János, *Az Őszikék titka = Uő, Arany János és kortársai I: Arany-tanulmányok*, s. a. r. IMRE László, Debrecen, Kossuth Egyetemi, 2003 (Csokonai Könyvtár, 27), 360–380.

- BEDNANICS Gábor, *Kerülőutak és zsákutcák: A modern magyar líra kezdetei*, Bp., Ráció, 2009 (Ráció – Tudomány, 13), 181–235.

- EISEMANN György, *Egy kézirat közegváltása: a konvertivitás mint olvasástapasztalat: Őszikék = Uő, A későromantikus magyar líra*, Bp., Ráció, 2010, 282–305.

- SZMESKÓ Gábor, *Az Őszikék megjelenése és korai recepciója*, ItK, 120(2016), 567–588.

11. Dráma és színjátszás 1.

Kötelező szövegek:

- KISFALUDY Károly, *A kérők*

- VÖRÖSMARTY Mihály, *Csongor és Tünde;*

- KATONA József, *Bánk bán*

Ajánlott szövegkiadások:

- KISFALUDY Károly *Válogatott művei*, vál., s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Bp., Szépirodalmi, 1983 (Magyar Remekírók). Vagy: KISFALUDY Károly *Válogatott drámái*, vál., szerk. KERÉNYI Ferenc, szöveggond., utószó FENYŐ István, Bp., Unikornis, 1999 (A magyar dráma gyöngyszemei, 11).

- VÖRÖSMARTY Mihály, *Csongor és Tünde: Kincskeresők: Várnász*, s. a. r. FEHÉR Géza – STAUD Géza – TAXNER-TÓTH Ernő, Bp., Akadémiai, 1989 (Vörösmarty Mihály Összes Művei, 9).

- KATONA József, *Bánk bán: (Kritikai kiadás)*, s. a. r. OROSZ László, Bp., Akadémiai, 1983.

Ajánlott szakirodalom:

- WALDAPFEL József, *A Kérők mintája*, Irodalomtörténeti Közlemények, 1929/1, 48–56.

- BÍRÓ Ferenc, *Katona József: Monográfia*, Bp., Balassi, 2002, 111–166.

- SZILÁGYI Márton, *Mesedráma a boldogság birtokolhatatlanságáról. Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde*, Irodalomismeret, 2011/4, 37–41.

- GERE Zsolt, *Szebb idők: Vörösmarty epikus korszakának rétegei*, Bp., Argumentum, 2013 (Irodalomtörténeti füzetek).

12. Dráma és színjátszás 2.

Kötelező szövegek:

- MADÁCH Imre, *Az ember tragédiája*

Ajánlott szövegkiadások:

- MADÁCH Imre, *Az ember tragédiája: Drámai költemény: Szinoptikus kritikai kiadás*, s. a. r. KERÉNYI Ferenc, a mű kéziratának írásszakértői vizsgálatát végezte WOHLRAB József, Bp., Argumentum, 2005.

Ajánlott szakirodalom:

- EISEMANN György, *Létértelmező motívumok Az ember tragédiájában = Uő, Keresztutak és labirintusok: Elemzések a XIX. és XX. Századi magyar művekről*, Bp., Tankönyvkiadó, 1991, 37–68.

- S. VARGA Pál, *Két világ közt választhatni: Világkép és többszólamúság Az ember tragédiájában*, Bp., Argumentum, 1997 (Irodalomtörténeti Füzetek, 141).

- KERÉNYI Ferenc, *Madách Imre (1823–1864)*, Pozsony, Kalligram, 2006 (Magyarok Emlékezete).

Megjegyzés:

Az óra látogatása melegen ajánlott.

Nem kötelező az ajánlott szövegkiadásokat használni. Általában ezek tartalmazzák a mérvadó szövegállapotot, s magyarázó jegyzeteik segítik a szövegek megértését.

Az ajánlott szakirodalom feldolgozása értelemszerűen nem kötelező. Azoknak a diákoknak ajánlott, akik szeretnének mélyebben megismerkedni a tétel témájával.

További segítségért forduljon bizalommal az oktatójához.